

Sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz istniejących potrzeb za rok 2021.

Podstawa prawna:

Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. z dnia 23 lutego 2022 r. (Dz.U. z 2022 r., poz. 447)).

Art. 179. 1. w terminie do dnia 31 marca każdego roku wójt składa radzie gminy roczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz przedstawia potrzeby związane z realizacją zadań.

Realizacją zadań wynikających z ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej na terenie gminy Stare Pole zajmuje się Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. W 2021 r. Ośrodek realizował Uchwałę Rady Gminy w Starym Polu z dnia 05 sierpnia 2020 r. w sprawie uchwalenia Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2021 – 2023. Głównym celem Programu jest stworzenie zintegrowanego systemu pomocy i wsparcia dla rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo- wychowawczych, poprzez wzmacnianie systemu norm i wartości gwarantujących prawidłowy przebieg działań na rzecz rodziny, zapobiegających powstawaniu sytuacji kryzysowych przeciwdziałających marginalizacji i degradacji społecznej.

1. Organizacja systemu wsparcia rodziny - zasady ogólne

Rodziny zamieszkujące na terenie gminy Stare Pole, przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych są objęte wsparciem i pomocą, głównie przez instytucje działające na terenie gminy i powiatu. Praca z rodziną poprzedzona jest diagnozą sytuacji w rodzinie (zbieraniem informacji o środowisku wychowawczym dzieci, ich sytuacji szkolnej i zdrowotnej, problemach i dotychczasowych próbach ich rozwiązywania, stanie osobowym rodziny), analizą przyczyny kryzysu oraz opracowaniem przy współudziale pracownika socjalnego, asystenta rodziny i przedstawiciela rodziny planu pracy zmierzającego do rozwiązania sytuacji kryzysowej. Ponieważ trudności występujące w rodzinach bardzo często dotyczą kilku sfer jednocześnie, dlatego też oferowana pomoc odbywała się na wielu płaszczyznach.

Współpraca-interdyscyplinarna

Działania interdyscyplinarne na rzecz rodzin prowadzone były wspólnie z innymi instytucjami, mogącymi pomóc w rozwiązaniu problemu i dającymi możliwość udzielenia adekwatnej do istniejących potrzeb pomocy. Były to wspólne działania pracowników socjalnych, asystenta rodziny, policji, pedagogów szkolnych, kuratora sądowego /społecznego i zawodowego/, zespołu interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz komisji rozwiązywania problemów alkoholowych. Działania były dostosowywane do potrzeb rodziny wymagającej wsparcia i tworzyły jednolity system, którego celem było skuteczne oddziaływanie na rodzinę.

2. Rola Asystenta rodziny w systemie wsparcia rodziny

W Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej asystent rodziny jest zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy. W ramach realizacji Programu asystent rodziny na rok 2021 Ośrodek pozyskał dotację

z budżetu państwa w kwocie 2 000,00 zł. Ogółem wydatki na wynagrodzenie asystenta rodziny za 2021 rok wraz z pochodnymi wyniosły 69 862,00 zł.

Na wniosek pracownika socjalnego, asystent rodziny został przydzielony rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych. Rola asystenta rodziny jest kluczowa w niesieniu skutecznej pomocy i zapobieganiu negatywnym zjawiskom w wypełnianiu funkcji rodzicielskich. Asystent pracuje z rodzinami w ich domach, poznaje środowisko lokalne mające wpływ na relacje rodzinne, a jego czas pracy może być dopasowany do potrzeb rodziny (zadaniowy system czasu pracy).

W roku 2021 wsparciem asystenta rodziny objętych było 14 rodzin zamieszkujących na terenie gminy. Liczba rodzin, z którymi asystent zakończył pracę – 5 , z tego w czterech przypadkach ze względu na zrealizowanie stawianych w planie pracy celów i osiągnięcie stanu funkcjonowania rodziny, który nie wymaga już wsparcia instytucjonalnego. W jednym przypadku to rodzina zrezygnowała ze współpracy z asystentem, o czym został powiadomiony Sąd Rodzinny i dla Nieletnich.

W drugim półroczu 3 nowe rodziny rozpoczęły współpracę z asystentem, w tym jedna rodzina została do współpracy zobowiązana postanowieniem sądu. Do końca października asystent spotykał się systematycznie ze wszystkimi rodzinami w miejscu ich zamieszkania, a w listopadzie i grudniu ze względu na rosnącą liczbę zakażeń covid-19 (występującą także wśród rodzin objętych asystenturą) asystent częściej kontaktował się z rodzinami telefonicznie lub spotykał się z nimi w biurze OPS zachowując zasady reżimu sanitarnego; odwiedzał rodziny tylko w trudnych sytuacjach.

Priorytetem było wsparcie funkcjonowania rodziny jako całości, zredukowanie natężenia dysfunkcjonalności rodziny, która mogłaby doprowadzić do konieczności odseparowania dzieci i umieszczenia ich w pieczy zastępczej.

Liczba rodzin wymagających wsparcia, przypadająca na jednego asystenta rodziny odpowiada zapisom ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Zgodnie ze wskazaniem ustawy liczba rodzin, z którymi jeden asystent rodziny może w tym samym czasie prowadzić pracę, jest uzależniona od stopnia trudności wykonywanych zadań, jednak nie może przekroczyć 15.

Zdiagnozowane trudności występujące w rodzinach to:

- obniżone kompetencje opiekuńczo – wychowawcze rodziców (np. niedostateczne zainteresowanie potrzebami dzieci, niska dbałość o prawidłowy rozwój, zdrowie i realizację obowiązku szkolnego, brak orzeczenia o niepełnosprawności dla chorego dziecka, brak pozytywnych wzorców w rodzinach),
- niskie umiejętności prowadzenia gospodarstwa domowego (nieumiejętność racjonalnego gospodarowania środkami finansowymi, zaległości w opłatach, zadłużenia, brak lub niskie umiejętności w zakresie remontów i napraw w mieszkaniu, nieprawidłowe nawyki żywieniowe, niskie umiejętności w zakresie dbania o czystość mieszkania),
- trudna sytuacja ekonomiczna,
- brak nawyku dbania o higienę,

- długotrwała choroba lub niepełnosprawność dzieci oraz dorosłych członków rodzin (niepełnosprawność fizyczna, upośledzenie umysłowe, choroba psychiczna),
- przemoc,
- uzależnienia o alkoholu,
- wielodzietność (im większa liczebnie rodzina, tym większe problemy w budowaniu dobrych relacji/więzi rodzinnych),
- rodzina niepełna lub patchworkowa,
- trudne warunki mieszkaniowe,
- niskie umiejętności realizowania spraw na rzecz domu i rodziny (załatwianie spraw urzędowych, korzystanie z przysługujących uprawnień),
- bezrobocie wynikające z braku kwalifikacji zawodowych lub niechęci do podjęcia pracy,
- niskie umiejętności w utrzymywaniu dobrych relacji z członkami rodziny lub sąsiadami i pojawiające się na tym tle konflikty; niskie umiejętności rozwiązywania konfliktów.

Trudności występujące w rodzinach zazwyczaj pojawiają się na kilku płaszczyznach jednocześnie, dlatego też praca asystenta rodziny zintegrowana była z różnymi instytucjami i osobami, które mogły pomóc w rozwiązaniu problemów.

W ramach udzielania pomocy rodzinom wymagającym wsparcia, asystent rodziny współpracował z:

1. Kuratorami sądowymi ds. Rodzinnych i Nieletnich przy SR w Malborku.
2. Pedagogami szkół, do których uczęszczają małoletni z rodzin objętych opieką asystenta (Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Malborku, Szkoła Podstawowa w Starym Polu).
3. Psychologiem Szkoły Podstawowej w Starym Polu.
4. Pracownikami Przedszkola w Starym Polu.
5. Położną środowiskową.
6. Przewodniczącą Komisji ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.
7. Dzielnicowym Posterunku Policji w Starym Polu.
8. Poradnią Psychologiczno – Pedagogiczną w Malborku.
9. Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Malborku.
10. Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Tczewie.
11. Zespołem Interdyscyplinarnym ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Starym Polu.

Działania, które podejmował asystent rodzin:

- motywowanie rodziny do realizacji ustalonych celów,
- towarzyszenie w dążeniu do zmian,
- pomoc w rozwiązywaniu codziennych problemów socjalnych (pomoc rzeczowa, robienie zakupów rodzinie na kwarantannie),
- wsparcie w utrzymaniu dokonanej zmiany,

- udzielanie rodzicom porad dotyczących stosowania prawidłowych metod wychowawczych,
- motywowanie do utrzymywania stanu zdrowia dorosłych członków rodziny i dzieci na optymalnym poziomie,
- trening umiejętności pielęgnacji i karmienia niemowlęcia,
- motywowanie do zarejestrowania się w PUP,
- motywowanie do ukończenia kursu prawa jazdy,
- dostarczanie informacji dot. sposobów i miejsc spędzania czasu wolnego z dziećmi,
- motywowanie do podjęcia pracy, informowanie o ofertach pracy,
- udzielanie porad i pomocy w załatwianiu spraw urzędowych ,
- mobilizowanie rodzin do dbania o czystość w mieszkaniu,
- motywowanie do dbania o higienę osobistą,
- edukacja na temat traktowania zwierząt,
- pomoc w zwiększeniu zasobów finansowych rodziny (podwyższenie alimentów, zasiłek pielęgnacyjny),
- porady w zakresie prowadzenia gospodarstwa domowego, wspólne rozplanowanie miesięcznych wydatków,
- Pomoc w zdobywaniu umiejętności prawidłowego planowania budżetu domowego,
- motywowanie do przestrzegania zasad reżimu sanitarnego związanego z covid-19, przekazanie rodzinie maseczek, rozmowy na temat szczepień,
- motywowanie rodzin do zakupu nowego sprzętu AGD,
- wsparcie informacyjne (dostarczanie informacji nt ofert wsparcia i pomocy rodzinie w miejscu zamieszkania i na terenie powiatu),
- poradnictwo prawne (szczególnie w zakresie prawa rodzinnego),
- wsparcie psychologiczno-emocjonalne (okazywanie empatii, akceptacji, stwarzanie okazji do bezpiecznego rozładowania napięcia emocjonalnego, wysłuchanie, pozwolenie na wyrażenie emocji),
- zwiększanie poczucia wartości, samodzielności, sprawczości,
- podniesienie świadomości w zakresie planowania rodziny,
- pomoc w sporządzaniu różnych pism urzędowych (wniosków do sądu o alimenty/podwyższenie alimentów, rozłożenie grzywny na raty),
- motywowanie do spłaty zadłużenia za śmieci, czynsz,
- pomoc w dostępie do służby zdrowia (rejestrowanie na wizyty lekarskie, podawanie adresów specjalistów),
- konsultacje z pracownikami innych instytucji służące wymianie informacji w sprawach dotyczących rodziny lub wsparciu w sytuacjach zagrażających bezpieczeństwu dzieci wymagających czynności zaradczych lub interwencyjnych,
- wsparcie psychologiczne dla kobiet w ciąży. Monitorowanie, czy regularnie korzystają z wizyt lekarskich,
- motywowanie do przestrzegania zasad reżimu sanitarnego związanego z covid-19,

- przekazanie rodzinom масечек ochronnych,
- podejmowanie działań interwencyjnych i zaradczych w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i rodzin.

Trudno jest jednoznacznie określić co jest problemem, a co jego przyczyną lub konsekwencją – np. bezrobocie, przemoc domowa, czy uzależnienia mogą być zarówno problemem, przyczyną problemu, jak i efektem trudnej sytuacji rodziny. Dlatego też każdą sytuację rodziny asystent rodziny rozpatruje indywidualnie.

Zgodnie z art. 176 pkt 5 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do zadań własnych gminy należy również: współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym. Jako gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem w pieczy zastępczej ze środków własnych gminy poniesione zostały wydatki na dopłatę do 5 rodzin zastępczych w łącznej kwocie 18 300,97 zł. Asystent rodziny współpracował z 1 rodziną, której dziecko zostało umieszczone w pieczy zastępczej. W przypadku pozostałych rodzin asystent nie miał możliwości pracy z rodzicami biologicznymi dziecka, między innymi z tego powodu, że rodzice biologiczni dziecka nie zamieszkują na terenie gminy Stare Pole.

3. Placówki-wsparcia-dziennego

Na terenie gminy brak jest placówek wsparcia dziennego działających na podstawie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. W Szkole Podstawowej prowadzone są zajęcia socjoterapeutyczne dla uczniów Szkoły Podstawowej. Zajęcia są finansowane ze środków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. W zajęciach uczestniczą dzieci, u których zaobserwowano zaburzenia zachowania utrudniające kontakty społeczne i będące przyczyną niepowodzeń szkolnych. W 2021 roku odbyły się 82 godziny zajęć dla 16 dzieci w I semestrze i 15 dzieci w II semestrze.

Na terenie gminy prowadzone są również zajęcia pozalekcyjne przez Gminny Ośrodek Kultury i Sportu oraz Gminną Bibliotekę. Zajęcia adresowane są do dzieci i młodzieży z terenu gminy i są całkowicie bezpłatne do dyspozycji dzieci po lekcjach pozostają również świetlice wiejskie.

4. Rodziny wspierające

Na terenie gminy nie funkcjonują rodziny wspierające - brak jest w środowisku zainteresowania tą formą działania. Ośrodek Pomocy Społecznej podjął działania w celu angażowania rodzin wspierających poprzez opublikowanie ogłoszenia o naborze i przekazywania informacji bezpośrednio do środowiska lokalnego za pośrednictwem asystenta rodziny i pracowników socjalnych. W naszej ocenie utrudnieniem mającym wpływ na ten stan rzeczy jest między innymi brak uregulowania co do odpowiedniego wynagrodzenia dla rodzin wspierających oraz niechęć do zajmowania się problemami innych. Jednak w przypadku konieczności zorganizowania dodatkowego wsparcia rodzinie

pracownicy socjalni wspólnie z asystentem rodziny starają się organizować pomoc najbliższego sąsiedztwa.

5. Zapewnienie przez gminę rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo -wychowawczych dostępu do poradnictwa specjalistycznego.

Na terenie gminy Stare Pole działała punkt konsultacyjny, w którym rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo- wychowawczych mogły znaleźć specjalistyczną pomoc. Ponadto w Szkole Podstawowej w Starym Polu wsparcia udzielał pedagog szkoły oraz psycholog. W razie konieczności rodziny kierowane były też do innych placówek poradnictwa specjalistycznego działających na terenie powiatu, m.in. do Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej w Malborku. Pracownicy socjalni oraz asystent rodziny prowadzili działania informacyjno - edukacyjne dla rodzin przeżywających trudności, które wymagają wsparcia specjalistycznego. Ponadto w Urzędzie Gminy został uruchomiony punkt nieodpłatnej pomocy prawnej. W czasie pandemii COVID-19 porady w ramach pracy punktu konsultacyjnego, czy punktu nieodpłatnej pomocy prawnej udzielane były z wykorzystaniem telefonu i poczty elektronicznej.

6. Potrzeby

Niniejsze sprawozdanie ma również na celu określenie potrzeb związanych z realizacją zadań z zakresu wspierania rodziny i pieczy zastępczej.

Podsumowując powyższe, należy stwierdzić, iż niezbędnym działaniem profilaktycznym **jest zwiększenie dostępu do nieodpłatnych porad specjalistycznych oraz dalsza możliwość korzystania z pomocy asystenta rodziny.** Zatem zatrudnianie asystenta rodziny i tworzenie systemu specjalistycznego wsparcia w perspektywie czasowej przyniesie wymierne korzyści, gdyż praca z rodziną może mieć wpływ na ograniczenie liczby dzieci trafiających do systemu pieczy zastępczej oraz na wzmocnienie funkcji rodziny.

Stare Pole dnia 18.03.2022 r.

Sporządził:

Gabriela Żurawska

Kierownik GOPS Stare Pole